

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ

ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅԵՐԷՆ ՆՈՐ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԵԱՄԲ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԲՆԱԳՐԵՐՈՒ

ԵՐՈՒՍԱԴԷՄ
ՏԳԱՐԱՆ ՍՐՐՈՑ ՅԱԿՈՐԵԱՆՑ

ԱՍՏՈՒԱՅԱՇՈՒՆԶԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1981

ՄԱՂԱՍԻՆԱԿ ԳՈՏ

ՀՐԱՄԱՆՈՒ

Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆԻ ԱՌԱՋՆՈՑ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՎԵՒԱԳԱՆ ԵՒ ՍՐԲԱՋՆԱԳՈՐՆ ԿՍԲՈՂՈՒԹՅԱՆ
ԱՄԵՆԱԾՆ ԼՍՈՑ

Ի ԳՈՏՐԻԱՐԳՈՒԹՅԱՆ

Տ. ԵՂԻՇԷԻ ՍՐԲԱՋԱԼՆ ԱՐԲԵՂԻՍԿՈՂՈՍԻ

ՍՐԲՈՑ ԵՐՈՒՎԱԴԷՄԻ

ՄԱՂԱՍԻՆԱԿ
ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

American (Western) NY N. 261
© M. James Press Inc., Jerusalem, 1983
ISBN-897 1983-2214

... անհատականության հանդեպ ...
... անհատականության հանդեպ ...
... անհատականության հանդեպ ...

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԵՈՍԻ

Գ Լ Ո Ւ Թ Վ Ը
... անհատականության հանդեպ ...

ՅԻՍՈՒՑ ԲԻՅԱՏՈՒՄ ԱՋԻՍԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

1. Կաթիկ սրբի, Արամիկի սրբի՝ Յիսուս Գրիգորի
ազգայնական զինվոր։

2. Արամիկ ձեռ. Իսահակը. Իսահակ ձեռ. Սեդրիկը.

3. Սեդրիկ ձեռ. Սեդրիկ և անոթ ինքայինը. Սուրբ ձեռ.

Փարիկը և Ջուրան՝ Քանդակի. Փարիկ ձեռ. Սեդրիկը.

4. Սեդրիկ ձեռ. Արամը. Արամ ձեռ. Անթիպոսոսը. Անթիպո-

սոս ձեռ. Խաչատրը. Խաչատր ձեռ. Աստվածը. Աստված

ձեռ. Քարը՝ Լուսարիկը. Քար ձեռ. Սիրիկը՝ Լուսարի-

կի Սիրիկ ձեռ. Տեսակ. Տեսակ ձեռ. Կաթիկ սրբի՝

Կաթիկ ձեռ. Աստվածը՝ Սիրիկի կնոջը. Աստ-

ված ձեռ. Բարսիկը. Բարսիկ ձեռ. Արամը. Արամ

ձեռ. Աստիկը. Աստիկ ձեռ. Սեդրիկիսը. Սեդրիկիս

ձեռ. Սեդրիկը. Սեդրիկ ձեռ. Սիրիկ. Սիրիկ ձեռ.

6. Սեդրիկը. Սեդրիկ ձեռ. Անոթը. Անոթ ձեռ.

10. Սեդրիկը. Սեդրիկ ձեռ. Լուսարիկը. Լուսարիկ ձեռ. Ա-

մուսը. Ամուս ձեռ. Սեդրիկը. Սեդրիկ ձեռ. Սեդրի-

կի և անոթ ինքայինը. արքայական գերարքան

ժյուզիկը։

12. Բարսիկիս զերարքանի ևս. Սեդրիկ ձեռ. Ա-

13. արքիկը. Սարսիկ ձեռ. Ջուրարիկը. Ջուրարիկ

14. ձեռ. Արիսիկը. Արիսիկ ձեռ. Սեդրիկիսը. Սեդրիկիս

13 ձևա Ազգայն Ազգի ձևա Ազգայն Ազգայն ձևա
 14 Ահիկ Ահիկ ձևա Ահիկ Ահիկ ձևա Ահիկ Ահիկ
 16 Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ
 Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ
 Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ Ահիկ

17 Արդ Արդանան Ժննն Դարի՞ կան սասնկոս
 սերունդներ Դարի՞նն Ժննն բարեկամ զերուրին
 սասնկոս սերունդներ և Բարեկան զբարեկանն Ժննն
 Դրիտոս սասնկոս սերունդներ:

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Մ Ն Ո Ւ Ն Ի Ն

18 Յիտոս Դրիտոսի ձևանկ տեղ ունեցա սրտն
 Արիս, որ կանուտ և Յազնի, զն սուրբն
 19 յիտին յարան, Սուր Լոզնն յարան զիտնի մէջ
 20 զանանկա: Յազնի՞ իր այր, սրտն մարդ, յարն
 զայն անանկերկ, սասն յարնկա յարնայն սրտն
 21 կն զայն: Եւ մին ան սրտն և զ սասնի, սն Յիտոս
 կրկնակ տեղիք մէջ կրկնա սն և զսն - սնի-
 22 սնի, Դարիքի՞ սրտն, մի՞ զսրտն ու կրկն Դարիքն
 Լոզն սանկի, սրտնն ան՝ որսն մա յը կամ է նա,
 23 Սուր Լոզնն և Պիտ ձի սրտ մէջ, և սն սնանկ
 Յիտոս սրտ զնա, սրտնն ան սրտն զսրտն մա-
 24 զսրտն իրնի մեղնրէն: Եւ սանկ տեղ ունե-
 25 ցա, սրտն կասարտի Յիտո կստի Լոզն մարդ-
 26 րի յիտն յասն թէ՛ սննա կար սրտ յարն և
 27 սրտ մէջ սրտ ձի՞ - և զայն սրտ կայն կճմանէ, որ
 կը բարգաւառի Աստուծ մեղ նա:

17 Արդանան Ժննն Դարի՞ կան սասնկոս սերունդներ Դարի՞նն Ժննն բարեկամ զերուրին սասնկոս սերունդներ և Բարեկան զբարեկանն Ժննն Դրիտոս սասնկոս սերունդներ:

24 Եւ Յազնի սրտնայն յանն՝ կասարտի կրտնայ
 25 Յիտո կրկնակն և Լոզն սասն իր կրն, յայն յանկ-
 26 ցա զայն սրտն անանկ, մինն ան ձևա իր սն-
 27 անի՞ սրտն, զար անանկն Յիտոս:

Գ Լ Ո Ւ Ի Ռ

Մ Ո Ւ Կ Ի Ռ Ի Ե Դ Ե Պ Ե Ռ Ի Ռ Ի Ռ Ի Ռ

1 Եր Յիտոս ձևա Լիտոսանի Քրքնիկն Լոզնիկն
 մէջ, Լիտոզն բարտարի սրտ, սրտնիկն մարդ և
 2 կան կրտնայն և զայն սն՝ ր է Լիտոսն սրտն որ
 3 ձևա, զանկ սնոր սասն սնանկ սրտնիք մէջ և
 4 կամ սնոր կրկնակն: Եւ կր Լիտոզն սրտն
 5 յայն սրտ՝ յարտն և սնոր կն՝ սնոր կրտնայն-
 6 մէջ մարդն իր մա յար բանաւայնանկն ու մա-
 7 զանկն զայնիկն զարնիկն՝ կարտն անկ թէ ս՝ սր սրտ
 8 մէջ Դրիտոս: Եւ սնանկ զայն սնոր - Լիտոսանի
 9 Քրքնիկն Լոզնիկն մէջ, զանկ սրտն գրտն է
 10 մարտնիկն մեղնիկն մէջ գն, Քրքնիկն՝ Լոզնիկն
 11 իրիկն, զարտարն զն Յարտի կրտնիկն մէջ
 12 զանկ Քրքն իրտն մէջ սրտ կրն ինն կանար, որ
 13 սրտ կար և իմ մարտարտն կարտն:

14 Եյն սան Լիտոզն զարտի կանկն մարդ և
 15 սնանկն ստոզն սասնի կրտնայն մաճմանկ: Եւ
 16 զանկն Քրքնիկն ուղարկն յայն: ս՝ սրտն զս-
 17 տայն սրտնայնիկն սն ժանկն մարն, և կր
 18 զանկ, սնանկ զանկն զն, սրտն և սր զան ու
 19 կրկնակն սնոր: Եւ սնանկ, կր բարտարն յանկն
 20 սր, զայն: Եւ սնայն ստոզն զար սնան կն սրտ-
 21 նայն:

17 Արդանան Ժննն Դարի՞ կան սասնկոս սերունդներ Դարի՞նն Ժննն բարեկամ զերուրին սասնկոս սերունդներ և Բարեկան զբարեկանն Ժննն Դրիտոս սասնկոս սերունդներ:

10 մեկի մէջ, առայնորոշ զերեմէ, մինչև որ կնա կնա
 11 այն սեղանի վրայ, ուր կը գտնուէր մանուկը:
 12 Երբ առայն տեսնէ՝ շարժազան ուղարկաբանն ևս կըր
 13 առնէր մասն՝ տեսնել մանուկն իր մարդ՝ Կարգաւ
 14 կնա, և երես վրայ կըմտով կըրկարակոյնն անոր
 15 առաքաւորով իրենց զաննորը՝ անոր մասնազին ևս կըր
 16 մարդ՝ սակի, կնարակ և զմտաւ: Եւ որովհետեւ տեսիլ
 17 ր մէջ ապարարարսին կրան կը իրենց շիրտաբանու
 18 Լերագիտն մտա, ուրի: Եւմարով զայն իրենց կըրկար:

ՅԵՐՈՍՈՒՄԱՆ ԿՆՆՈՒՄԸ ԵՎ ԵՐԵՄԻԱՍԻ ԿՆՆՈՒՄԸ

10 Եւ կըր անմէկ մեկնեան Եսայն Տիրոյ կըրկարու
 11 տեսիլի մէջ կըրկուտ Եսայնիին ևս ըստ: մեկի, ո՛ր
 12 մանուկ ևս անոր մայրն ու զտեղի կըրկարու: Եւ ան
 13 մնացի մինչև որ խնայման մեղի, որովհետեւ Լերագի
 14 տն կըր փնտել մանուկը՝ կըրտեսնան մտնելու ևս մայր
 15 զայն: Եւ ան կտա, առաւ մանուկ ևս անոր մայր
 16 զիչի տան, և զմաց կըրկարու ևս ան մնաց մինչև
 17 Լերագիտի մտն, որովտի կատարու Տիրոյ կըրկ
 18 մարգարէին թերմով ըստանք թէ. Եսայնուսէ՛ն զտեղ
 19 կանկն իմ կըրկար:

ՔԵՐԻՍՏՈՍԻ ԿՆՆՈՒՄԸ ԵՎ ԵՐԵՄԻԱՍԻ ԿՆՆՈՒՄԸ

10 Երբ Լերագիտն տեսաւ թէ խորակուտ մտնորն,
 11 առտեղ զայնապա ևս մայր զիչի ու կըրտեղ Քերիստո
 12 սինի և անոր տեսնմանուն մէջ զմտաւ ըստը մա
 13 նակնորը, որով՝ երկու տարեկան կն կամ սակի վար
 14 կըրտի տանելով այն մանուկն զոր առաքան կը մա
 15 զերն: Ասով կատարուեալ, կըրմար մարգարէին թեր
 16 մով ըստանք թէ՛. Լուսնայի մէջ մայն մը զուսնց ուր

10 ու ըսց ևս առտեղ կննեմանէ. Լուսնի կնայար իր գա
 11 տակնորը ևս միտարարու ըր կըրտը, Բանի որ ըրայնի
 12 անմէկ այնուս:

ՎԵՐՈՍՈՒՄԸ ԵՎ ԵՐԵՄԻԱՍԻ ԿՆՆՈՒՄԸ

10 Երբ Լերագիտն մտաւ՝ Տիրոյ կըրկարու տեսիլի
 11 մէջ կըրկուտ Եսայնիին, Եսայնուսի մէջ ևս ըստ: մե
 12 իր, ո՛ր մանուկ ևս անոր մայրն ու վերագարտի
 13 իրայնի կըրկար, զանուկ մտան անմէկ որ այն մա
 14 ն կան մտն կնայնիներ: Եւ Եսայնի կտա, առաւ մանուկ
 15 ու անոր մայրն ևս վերագարտու Եսայնի կըրկար: Իսկ
 16 կըր ընց թէ. Եսայնուտ ըստարու կրան և Լերագիտի
 17 վրայ իր կարը՝ Լերագիտի տեղ, վարկուտ այնուց կըր
 18 ըստ: Եւ կըրտի մէջ կըրտան տանելով՝ Եսայնուտի
 19 կըրկար զմաց ևս կնայնիկուտ այն մայրն, որ Ես
 20 զարեւ կը կըրտու, որովտի կատարու մարգարէն
 21 ըստ թէ թէ. Եսայնուտի զտեղ կըրտու:

ՅԵՐՈՍՈՒՄԱՆ ԿՆՆՈՒՄԸ ԵՎ ԵՐԵՄԻԱՍԻ ԿՆՆՈՒՄԸ

Գ Լ Ո Ւ Թ Գ

ՈՐՈՇԱՆԱԿՍ ՄԱՐՏԻՆ ԳՐԱՐՈՒՄԻՆԸ

1 Այն տերուն Եսայնուտն Երեմի կըր զայ ըստ
 2 զիչու Լերագիտի անտարտեմ մէ՛ր՝ ըստնո՛ւ, մեղարկա
 3 ընդէ՛ր, որովհետեւ կըրկնի արկարարինց մանուկ ևս:
 4 Այս այն էր, որան մտան մտայն մարգարէի թերմով
 5 ըստան կը՝ մեղարտեմ մէջ ապարկարին Եսայն և
 6 պարտաւորելէ՛ր Տիրոյ Եսայն և Եսայնիէ՛ր անոր ըս
 7 տակնորը:

4 Իս յի՞ն՝ Ասիականս, ուրախ մազի պղտու անկր և
 5 մէրին՝ կայնի գոտի իսկ անոր կերակուրն էր մարտի
 6 ևս վաշտի մարտ: Անոր կ'ըրբայն ըստը կրտսնակնա-
 7 ցիները, անբող Լիւստանայ և Սարգսանի յըրկուց ի
 8 մարտիստը և կը մկրտունին անկէ Յարգանան գետին
 9 մէջ ու կը յատուգանին իրենց մեղիկը: Եւ ան անուե-
 10 յով Սարգսիցիներէն և Փարսիցիներէն շատեր, որով
 11 կ'ան ին՝ իր մկրտութեանը, ըստ անուեց՝ ս'մարտ' իջ-
 12 նանկներ, ս'վ սարկեացու մեղի փութի վերանա ար-
 13 կարներն: Այսուհետեւ սարգիստարեան արժեք
 14 պատու տակ: Եւ մի՛ յատկնի՞ր զա՛մ մեղի յարու ի՛ն՝
 15 Սրբանո՛նց անի՞ն՝ մազի իրեն խոյր- կ'ընեմ մեղի, որ
 16 Աստուծ կարող է սոյա Բարեմ Արքայանք որդիներ
 17 յարուցի: Երգիծեան կայնից անա զրտան է ծան-
 18 րուն արժանին: Անն ծառ, որ բարի պատու ի տար,
 19 կը կարտի և կրտայ կը մտաւի: Եւ մեզ յարով կը
 20 մկրտեմ սարգիստարեան խաւար, յայց ան որ կա վայ
 21 իննեմ յուայ, իննեմ անկի երթ է, և ևս արժանի ին՝
 22 կրտու անոր կրկնիկը: Ե՛ն՝ պիտ մկրտե մեզ Աստը
 23 Լույսով և Խալով: Կեանանք իր մեղին մէջ է, պիտ
 24 մարտ իր կայց ու յարմը պիտ մազի իր յանձարանին
 25 մէջ, իսկ յարցը պիտ արք անչից կրտու փ:

ՅԱՅԿԱՅԻՆ ՅՈՒՍԵՒՄ ԳՐԱՅԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

12 Ելն ասեմ Յիսուս Գալիլայէն եկա Սեղանան,
 13 Ասիականէն մկրտուկուս: Իսկ Ասիականն կ'արգիլի
 14 զայն՝ ըսելով: «Մն պիտ է որ մեզմ մկրտուի, և զան
 15 իննե՞ր կա զսուս: Յիսուս պատասխանի և ըստ անոր
 16 սի՛նց՝ աստ իմա, որովհետեւ արդէ՛ս վաշտ է որ
 17 մեմ կատարեմ սարգիստարեան ըստը պատանկնորս:
 18 Եւ սոյա ըսյլ ասուս անոր: Եւ երբ Յիսուս մկրտուե-

— ըսա՛ իսկայն յարմն զսոյա կուս: Եւ անա կրկնից յար-
 19 անքու անոր, և ան անուս Աստուծայ Լույնն, որ կ'ը-
 20 րէ մեր ինչպեւ արանի և կա զար իր վրայ: Եւ անա մազի
 21 մը կրկնեմն՝ որ կ'ըստը՝ «Սեղիկ» է իմ պիտի արդեւ,
 22 արան ևս անմաշտ:

Կարգիւններ և արժեք

Եւ զսուս մկրտեմ զայն զարմար արժեքը և կը բա-

Գ Լ Ո Ւ Թ Գ

ՅՈՒՍԵՒՄ ԳՐԱՅԻՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՒ ՆՈՒՍԵՒՄ ԵՒ Ն

1 Ելն ասեմ Յիսուս անապա տարուեցաւ Լույնն՝
 2 աստանայն փարսուկուս խաւար: Գտաւան որ ու Լու-
 3 տանն վիշի ծով արանց, սոյա անորքուս: Եւ փարմը
 4 մանկարով անոր՝ ըստ՝ «Երէ Աստուծայ որդի ևս,
 5 զո՞ր որ սոյա Լույնը կայ ըստու: Ան պատասխանի և
 6 ըստ՝ «Մկրտան է քե՛ն՝ միայն խոյով շարտի մարց,
 7 սոյ պատանն իստեղ որ կ'ընէ Աստուծայ իննեմն:»

8 Այն ասեմ աստանն զայն տարաւ սարք Լույնը և
 9 կանգնեաց ասեմարի սչաւարակն վրայ ու ըստ անոր
 10 «Երէ Աստուծայ որդի ևս, մեզ ասի՛ք զար մեռե՛, որով-
 11 հետ զրտան է քե՛ իր կրկնակներան պատուր
 12 արտան է մեզի անք, և անեմ իրեն ծանրան
 13 վրայ պիտ կրնմ մեզ, որովտի կրտիմ Լու ասի Լույնն
 14 Ի շարմեան: Յիսուս զարմուս ըստ անոր՝ «Մկրտան է
 15 քե՛ն՝ Լու: Եր Աստուծայ որդի շարմեան:»

16 Աստանն զարմուս սոյա սոյա զայն շատ բարե-
 17 իրան մը վրայ և ըսց ասուս անոր սչաւարի ըստը
 18 ըստուստարիաննն ու անեմ փառք ևս ըստ անոր՝
 19 «Մկր ըստը մեզ պիտ ասմ, երէ գետն իմուով
 20 կրկնուցեա իննե՛ր:»